

**KÖZPONTI
STATISZTIKAI
HIVATAL**

A háztartási szatellitszámla jelentősége, összeállítása, nemzetközi kitekintés

Munkacsoport: Cseh Timea, Máténé Bella Klaudia, Komolafe
Magdolna, Sebők Csilla és még sokan mások

Szép Katalin - Sebők Csilla:

Fogalmak és a háztartási munka értéke

KSH, MST Gazdaságstatisztikai Szakosztály, GMT

2018. április 17.

1. Fogalmak
2. Munkaérték becslése
3. További tételek becslése és a szatellitszámla nemzeti számlákhoz illesztése – Komolafe Magdolna előadása
4. Nemzetközi kitekintés

1. FOGALMAK

A háztartás

„A háztartások – mint fogyasztók – olyan egyazon lakhelyen élő személyek kis csoportjaként határozhatók meg, akik jövedelmüket és vagyonukat megosztják egymással, és bizonyos típusú – elsősorban a lakhatás és az élelmezés körébe tartozó – javakat és szolgáltatásokat közösen fogyasztanak. ...” (ESA 2010, 2.118)

ESA - Az európai nemzeti számlák rendszere

A háztartás fő feladatai

Lakhatás

- Takarítás
- Karbantatás
-

Élelmezés

- Főzés
- Vásárlás
- Szállítás
- Mosogatás
- Tervezés
-

Ruházkodás

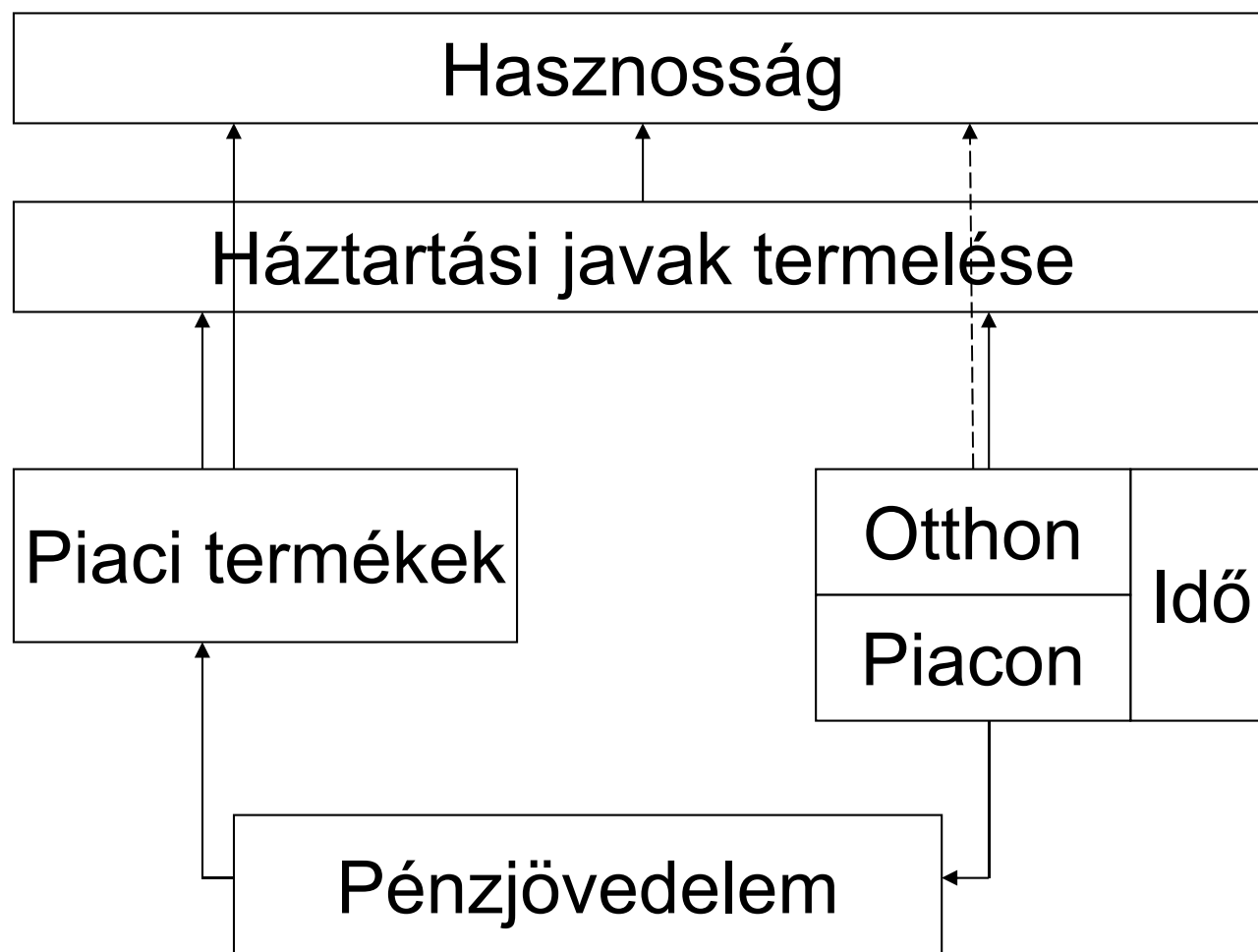
- Varrás
- Mosás,
vasalás
- Vásárlás
-

Gondoskodás

- Felügyelet
- Kísérés
- Játék,
mesélés
-

Korlátlan felelősségű, válság, problémák idején is megoldást kell találni.

Háztartási (termelési) modell

Háztartási termelés fogalma

Reid (1934) „harmadik szereplő elve”:

„amit egy családtag a háztartás tagjai számára végez, s ami helyettesíthető piaci termékkel vagy szolgáltatásokkal, ha a körülmények (jövedelem, piaci feltételek, személyes ambíciók) lehetővé teszik azt a háztartási csoporton kívülről megszerezni.”

A harmadik szereplő elve alapul szolgál a saját és más háztartás számára végzett és szervezethez kötődő önkéntes munka azonosításához.

Munka és jövedelem fogalma

„**A munka** bármilyen nemű vagy korú személy minden olyan tevékenysége, mely javakat állít elő vagy szolgáltatást nyújt másoknak vagy saját használatra.”

Resolution I of the 19th ICLS 2013.

„**A háztartások jövedelme** *tartalmazza a következőket:*

- foglalkoztatottságból származó jövedelem (fizetett és önfoglalkoztatás is)
- tulajdonosi jövedelem
- a háztartáson belül saját fogyasztásra szánt szolgáltatásokból származó jövedelem
- kapott folyó transzferek.”

Resolution I of the 17th ICLS 2003.

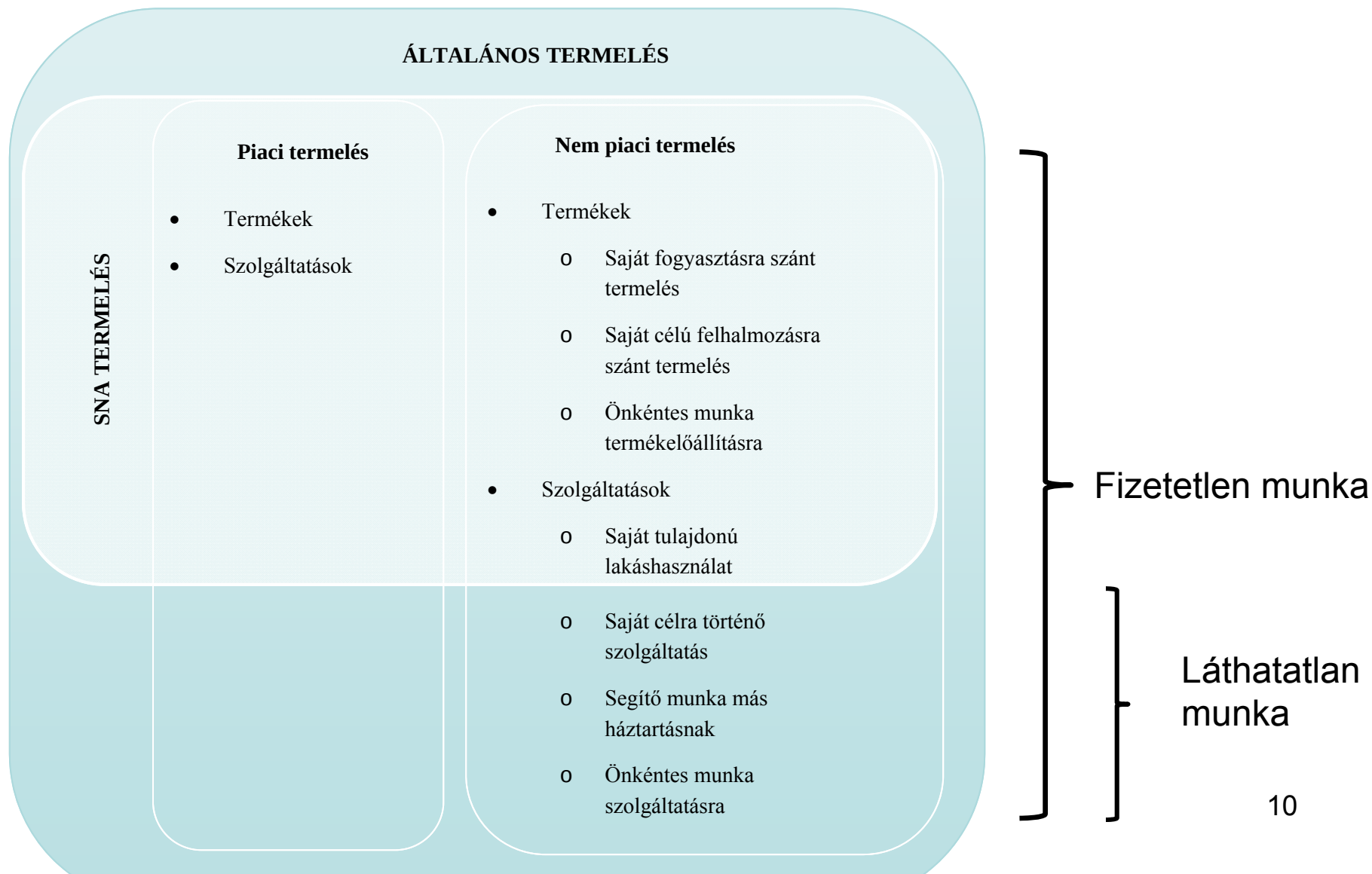
Az általános termelés fogalma

„Gazdasági termelőtevékenység minden olyan tevékenység, ami egy szervezeti egység irányítása és felelőssége alatt zajlik, s amelynek során munka, tőke, javak és szolgáltatások felhasználásával javak és szolgáltatások előállítására kerül sor. ...”

(SNA2008 6.24)

SNA – System of National Accounts ENSZ ajánlás
ESA - Az európai nemzeti számlák rendszere

Az általános és az operatív termelés a nemzeti számlákban

Ha kimarad ...

Torzított képet kapunk

- A gazdaság növekedéséről, visszaesés mértékéről (USA pl.)
- Az országok gazdasági teljesítményének összehasonlításakor (OECD)
- A lakosság jövedelemeloszlásáról
- Társadalmi transzferekről
- Nem jelennek meg háztartások

A mérés hozzájárulhat a

Stiglitz- jelentés, Beyond Growth
elképzelések

1965-2004: GDP reálértékének
éves növekedése 3,1%

OECD (2011): 27 ország

H. Frazis, J.Stewart (2004): A
nem-piaci termelés befolyásolja
a jövedelemegyenlőtlenséget

Háztartási szatellitszámla

Alapelv:

- Mérés bizonytalanságai miatt ne legyen a Nemzeti számlák része, hanem szatellitszámla
- A szatellitszámla a piachoz „közeli” tevékenységeket fedje, azaz pl. helyettesíthető vagy hozzájárul piaci termeléshez

A háztartásokra vonatkozó elszámolás, ami felölel piaci háztartási termelést:

- a nemzeti számlákon kívüli háztartási termelés
- ez integrálható a nemzeti számlákba. A nemzeti számlákban szereplő és azon kívüli termelés összegét, mint „háztartási termelést” értelmezhetjük.

Célja a termelés határainak kiterjesztése a nemzeti számlákban.

Eurostat 2003

Alternatívák

• Érvék és
elfogadhatóság

UNECE 2017

Egy az
alternatívákból

• Marad általános

Kétféle megközelítés

- **Output/Kibocsátás alapú** – összhangban a piaci termeléssel: előállított javak mennyisége x egységérték, ebből vezeti le a nemzeti számla egyes tételeit (pl. Egyesült Királyság, USA)
- **Input/Ráfordítás alapú** – ráfordításokból építi fel a kibocsátás értékét, munkaidő mennyiségéből indul ki (legtöbb ország, Magyarország is, UNECE ajánlás)

 KSH UNECE

A ráfordítás (input) alapú becslési eljárás

$$\begin{aligned} & \text{a munka értéke} \\ & (\text{időfelhasználás} \times \text{az időegységre jutó becsült bér}) \\ & + \text{egyéb termelési adók} \\ & - \text{egyéb termelési támogatások} \\ & + \text{állóeszköz-felhasználás} \\ \hline & = \text{bruttó hozzáadott érték} \\ & + \text{folyó termelőfelhasználás} \\ \hline & = \text{kibocsátás} \end{aligned}$$

2. MUNKAÉRTÉK BECSLÉSE

Időmérleg-felvétel

Adatgyűjtési módszer, amely adott nap 24 órája alatt végzett tevékenységekről, illetve az azokra fordított időtartamokról nyújt információt a magánháztartásban lakó népességről 12 hónapon át.

Időmérleg napló:

- Ün. technikai kelléke az adatgyűjtésnek, valójában egy táblázat, melyben időrendi sorrendben az egymást követő tevékenységek lejegyzésre kerülnek. A táblázat egy sora a nap egy tevékenységét jelenti 4h00-tól kezdődően 24 órán át: tevékenység kezdete, megnevezése, kinek, helyszín, kivel, jelenlét, egyidejűleg végzett egyéb tevékenység

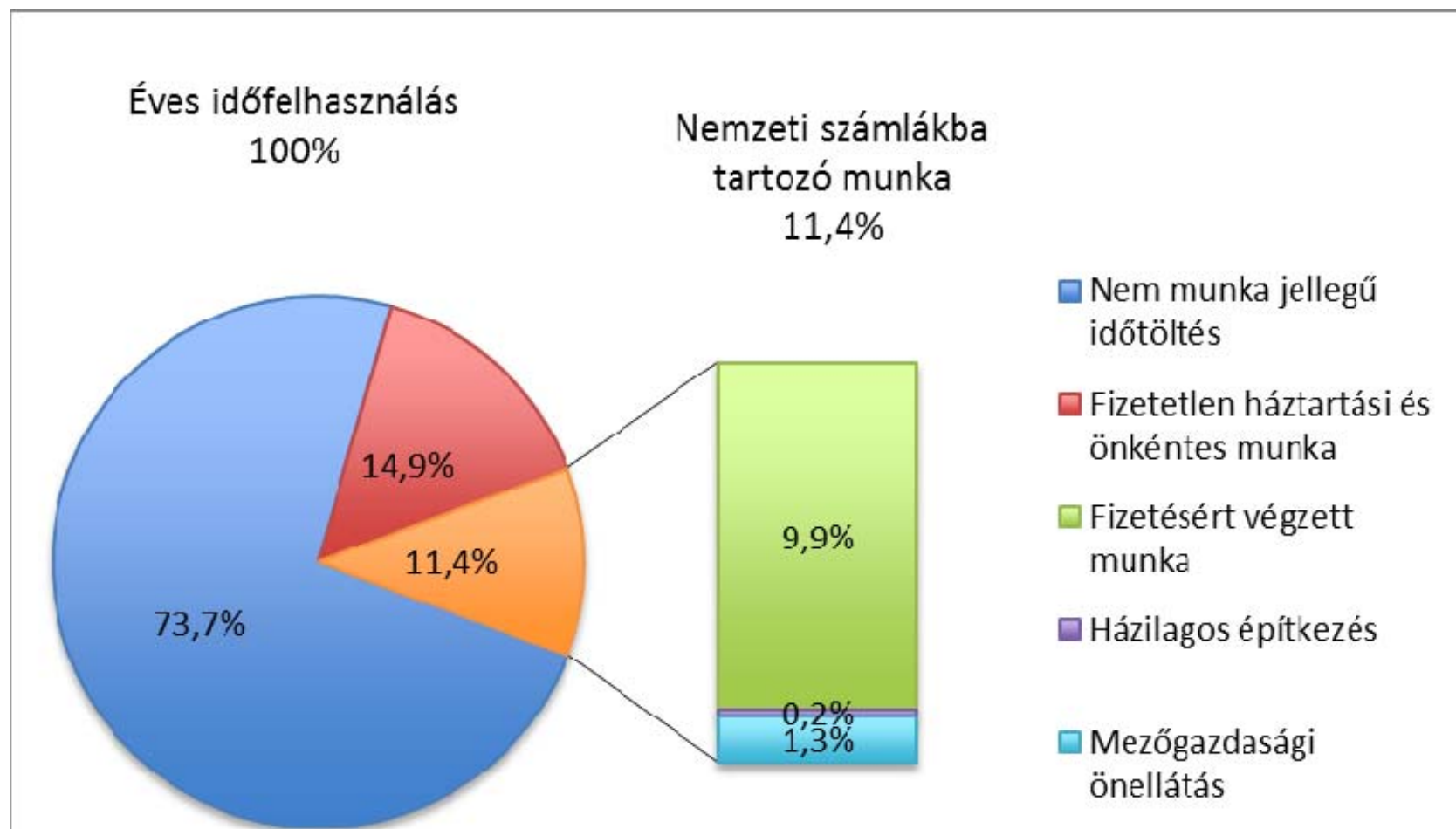
Adatgyűjtés jellemzői:

- Adatfelvétel ideje: 2009. október 1. - 2010. szeptember 30.
- Minta nagysága, korhatára: 8391 háztartás, 10-84 éves népesség,
- Kódolt tevékenységek: 548 db

Adatok a háztartási szatellitszámlához:

- 15-84 éves népesség elsődleges tevékenységeinek hozzárendelése

A 15-84 éves népesség időfelhasználásának a szerkezete 2009/2010-ben

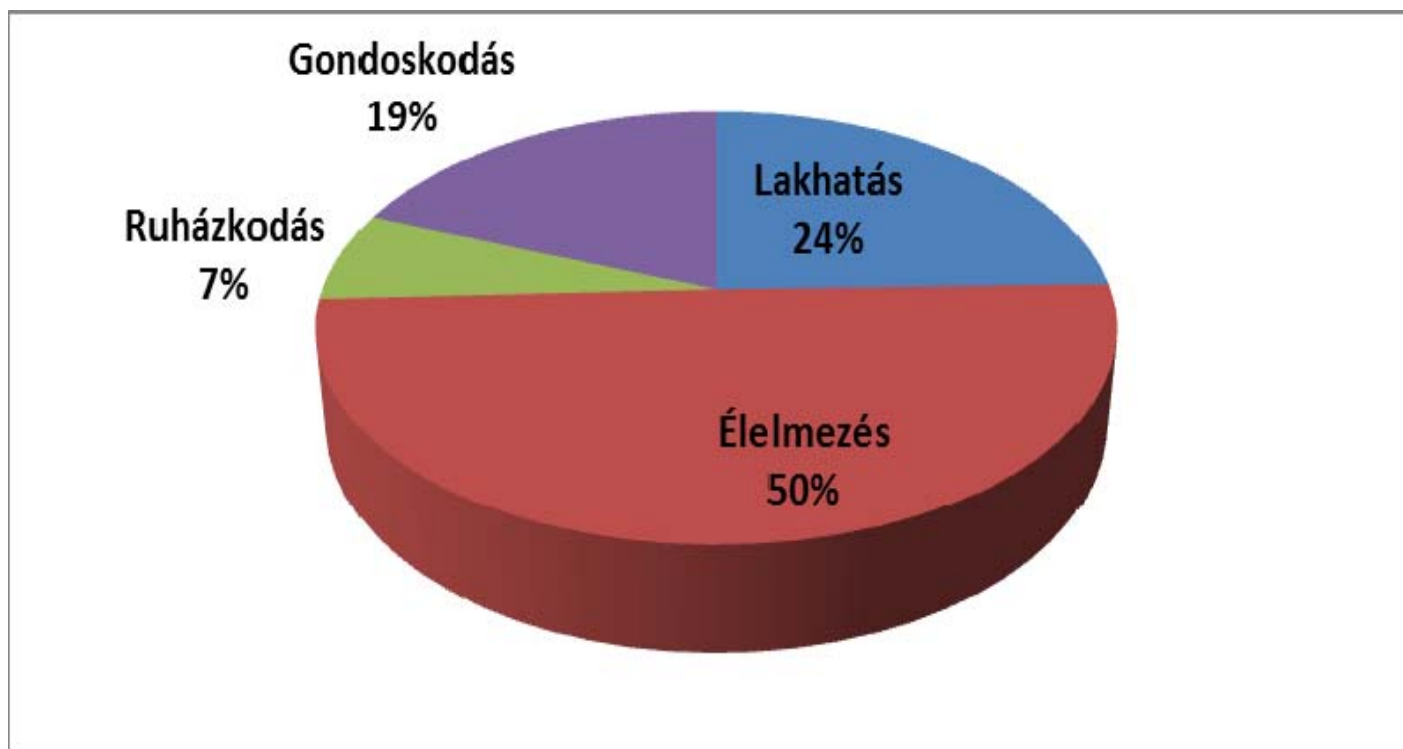
Forrás: KSH időmérleg 2009/2010.

15 - 84 év közötti népesség (8,26 millió fő) összesen 10 760 millió óra fizetetlen háztartási termelőmunkát végez, ami kívül esik a nemzeti számlákon. (1303 óra/év/fő. 163 munkanap/fő. 3.6 óra/nap. 25 óra/hét)

A háztartási időráfordítás szerkezete %

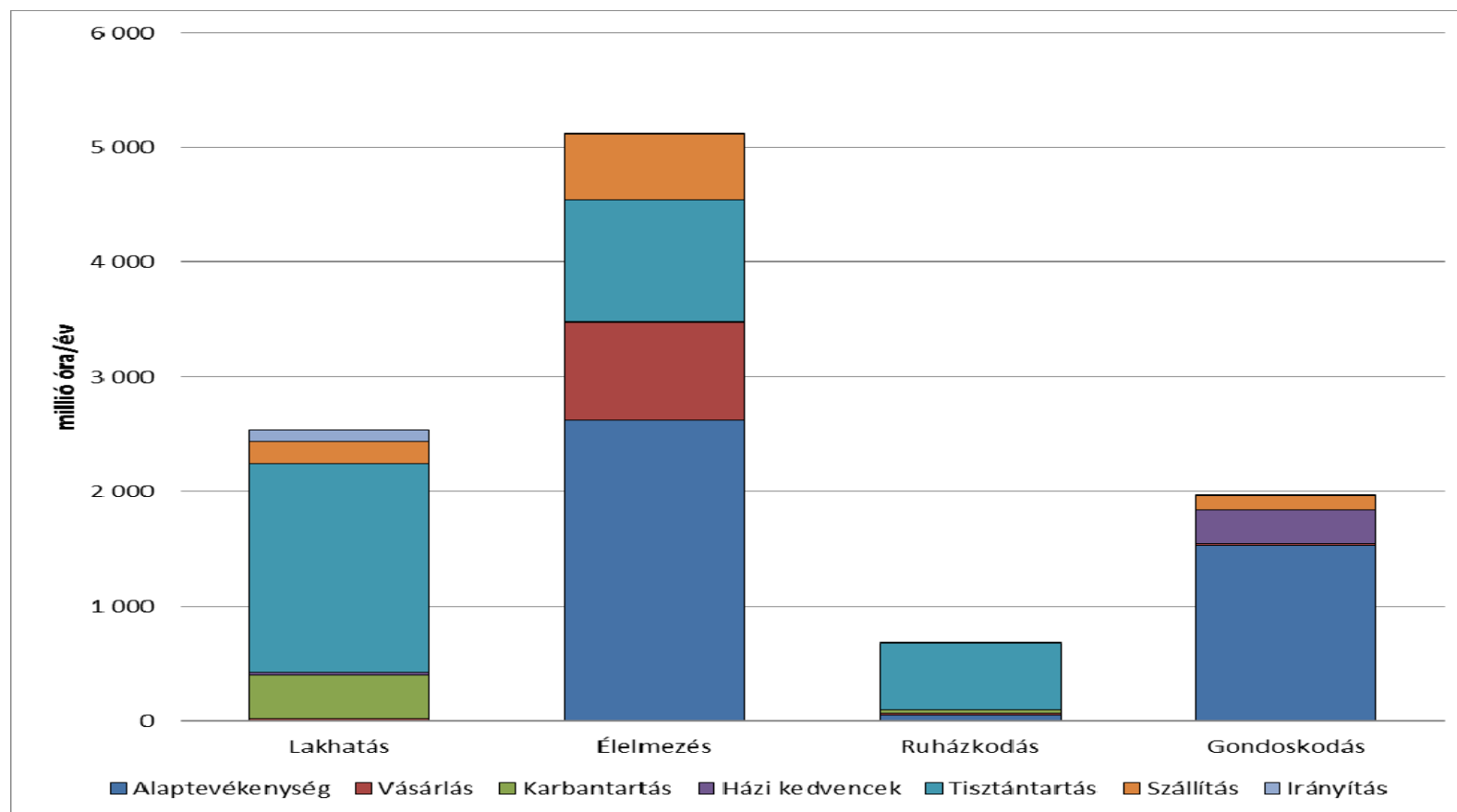
(saját háztartás részére)

A fizetetlen
munkából
95,9% saját
háztartásnak,
3,9% más
háztartásnak
végzett
házimunka,
0,2%
önkéntes
munka

Forrás: KSH időmérleg 2009/2010. 15 -84 év közötti népesség

A 15-84 éves népesség körében a saját háztartás számára fordított munkaidő 2009/2010-ben

A fizetetlen munka értékelése

1. Helyettesítési költség módszer – Mennyibe kerülne, ha mással végeztetné?

- általános helyettes (pl. háztartási alkalmazott)
- speciális helyettes (pl. takarító, szakács, ovónő)

2. Lehetőség költség (opportunity cost) módszer – Mekkora jövedelemről mondott le, hogy a házimunkát végezhesse?

– a háztartás tagjai munkaerőpiacon elért órabére

További megfontolások

- Közterhek
 - Nettó, bruttó, bruttó+munkáltatói terhek; szempontok: mennyit fizetne, mi a szokásos, hogy számolható el
- nettó bér, de 3x3 alternatíva

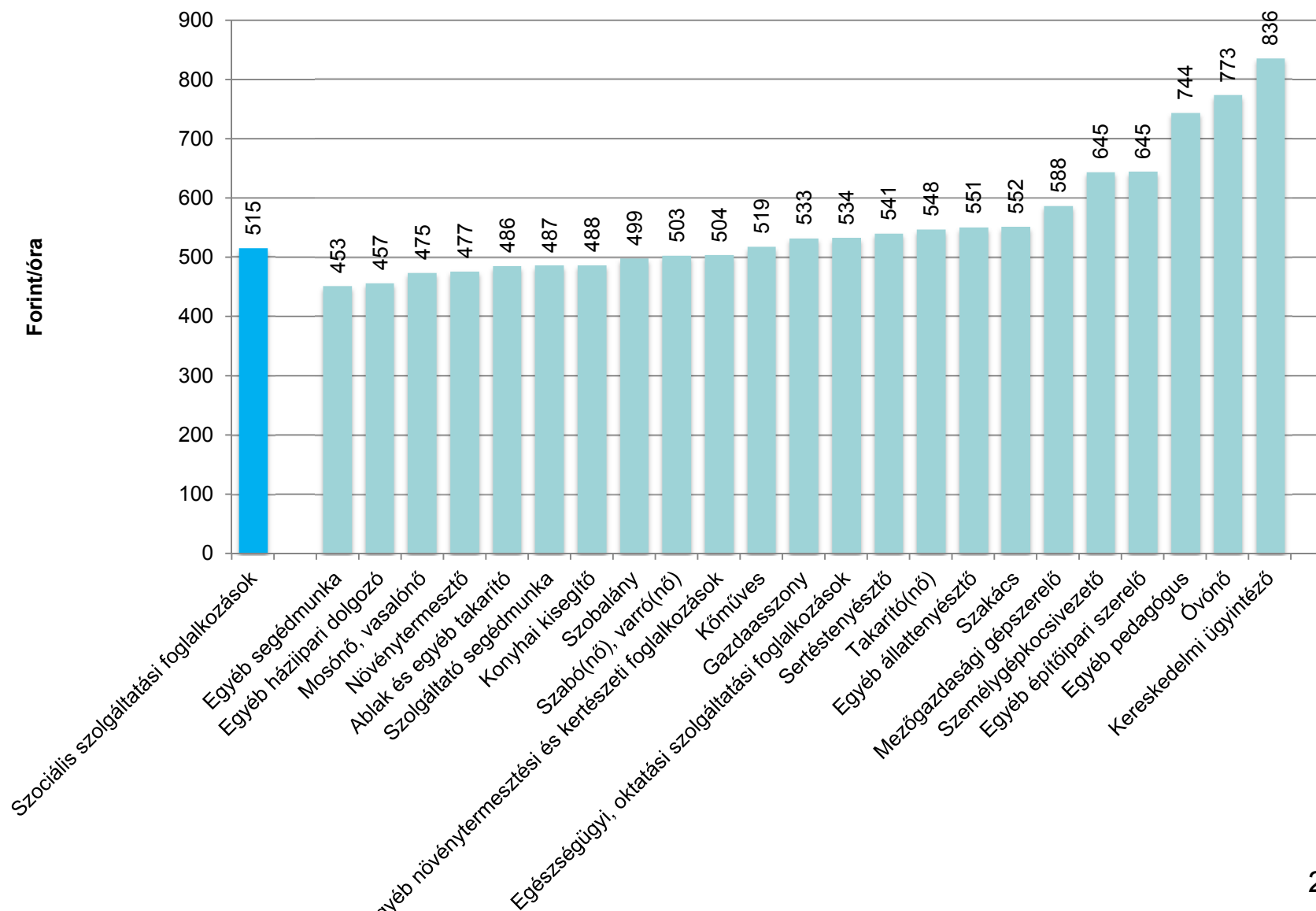

Béradatok forrása: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat egyéni bér és keresetfelvétele, 5 fő feletti vállalkozások, nonprofit szervezetek mintája, költségvetési szervek teljeskörűen a szervezetről és a foglalkoztatottak mintájáról.

FEOR kód alapján (pl. Szakács (5124), Szállítás - Személygépkocsi vezető (8335), Konyhai kisegítő (9114)) országos átlag.

Általános helyettes: Szociális szolgáltatási foglalkozások (5330)

Az általános és speciális helyettesítő nettó órabérek

2010 évi egyéni bér- és keresetfelvétel alapján; a teljes kereset/ténylegesen fizetett órák száma

Lehetőségköltség - órabér

Változók

- Időmérleg és Egyéni bérek és keresetek felvételben közös változók kialakítása (demográfiai és más. bérrel összefüggő)

1. Nem
2. Korév
3. Iskolai végzettség
4. Településtípus
5. Megye

Regresszió

- Egyéni bérek és keresetek f regressziójának becslése va munkahelyi változók is II.cs

Órabér regressziójában
+életkor
+iskolai végzettség

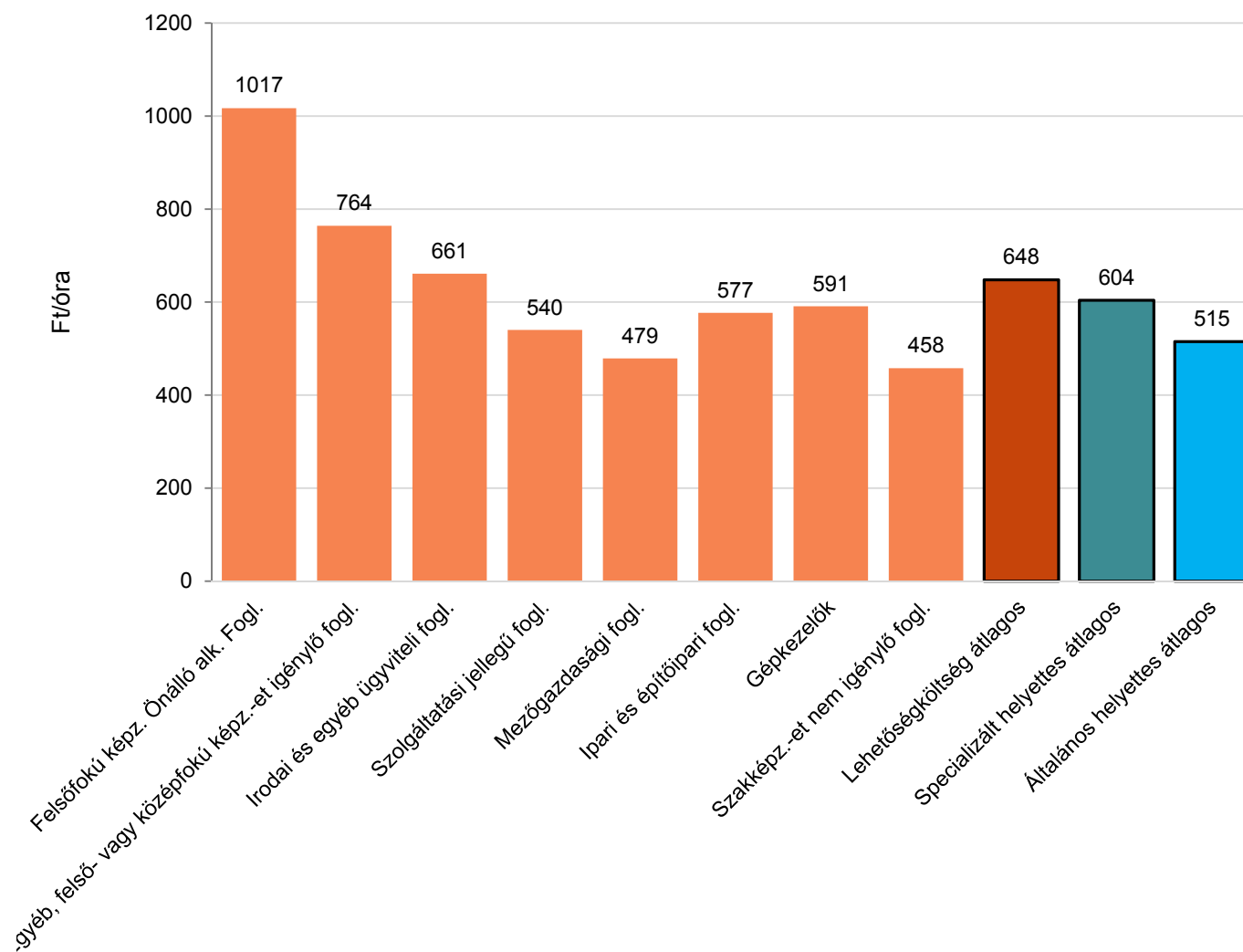
....

Interakciók közül az életkor és alacsony iskolai végzettség – magasabb korban

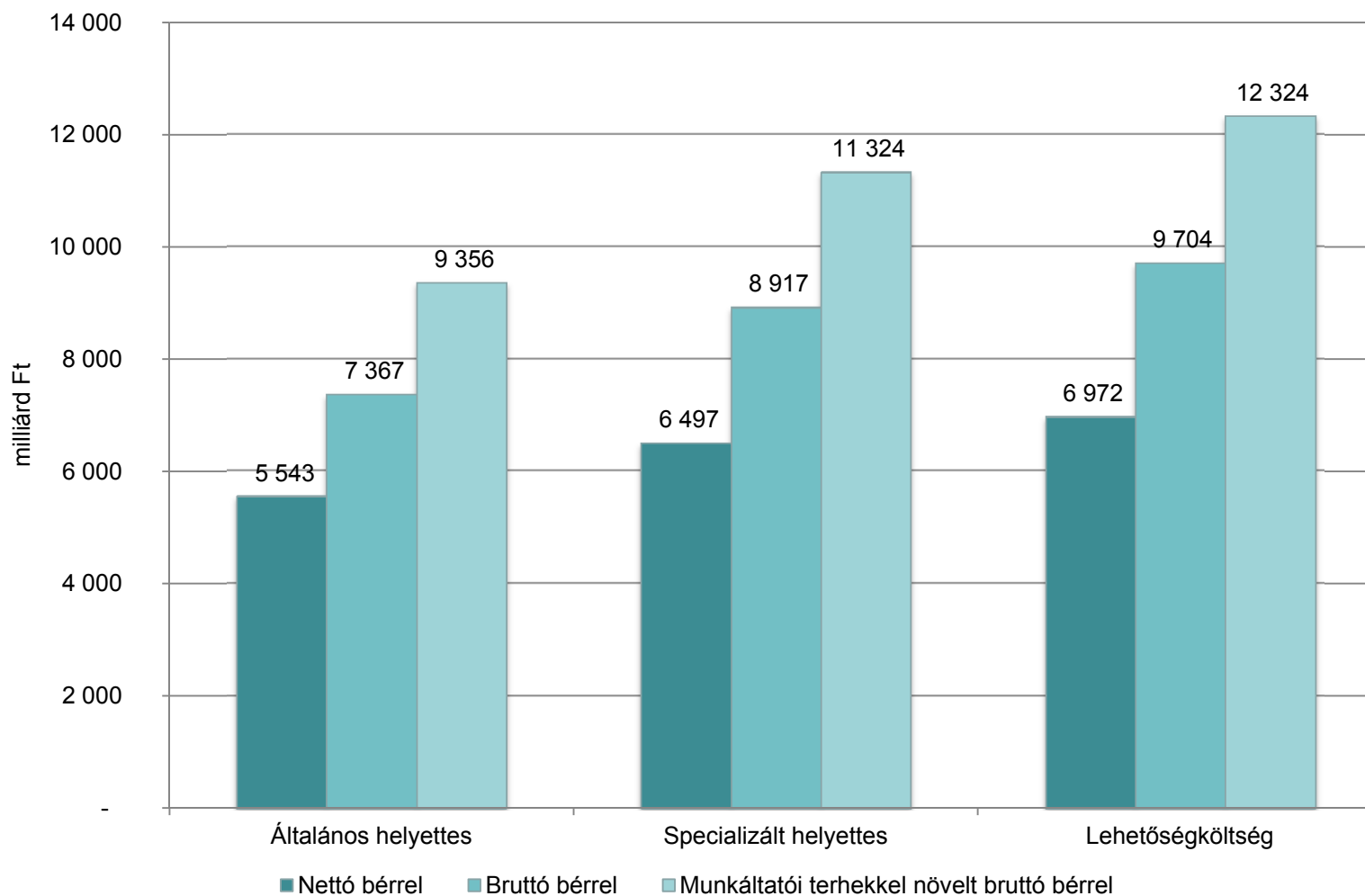
Imputálás

- Időmérlegben a személyek becslése

Imputált nettó órabér (lehetőségköltség)

A háztartási termelésre fordított munkaidő értéke

Komolafe Magdolna előadása

3. A HÁZTARTÁSI SZATELLITSZÁMLA ÉS A NEMZETI SZÁMLÁK KAPCSOLATA

Becslés minősége

- Időráfordítás: csak elsődleges tevékenységet vettünk figyelembe, ügyeletet sem, időmérleg nem méri az „irányítási” tevékenységet, személyi minta, holott háztartási szintű feladat, háttérváltozók összehangolása bértarifa felvétellel, háztartási ktsgvetési felvétellel
- Bérek: nincs megbízható háztartási alkalmazott bér, (elvi egyetnemértés a szakképzetlen munkaként kezeléssel)
- Munkaérték: párhuzamos munka értékelési módszere, hatékonysági, munkaintenzitási korrekciók elvi megalapozása, hiánya
- Folyó termelőfelhasználás: input-output táblák a háztartási termelésre, osztályozások átgondolása (pl.COICOP háztartási célok szerint), háztartási szinten idő és vásárolt inputok, eszközök a háztartási termeléshez
- Elemzések hiánya

3. Nemzetközi kitekintés

Nemzetközi kezdeményezések:

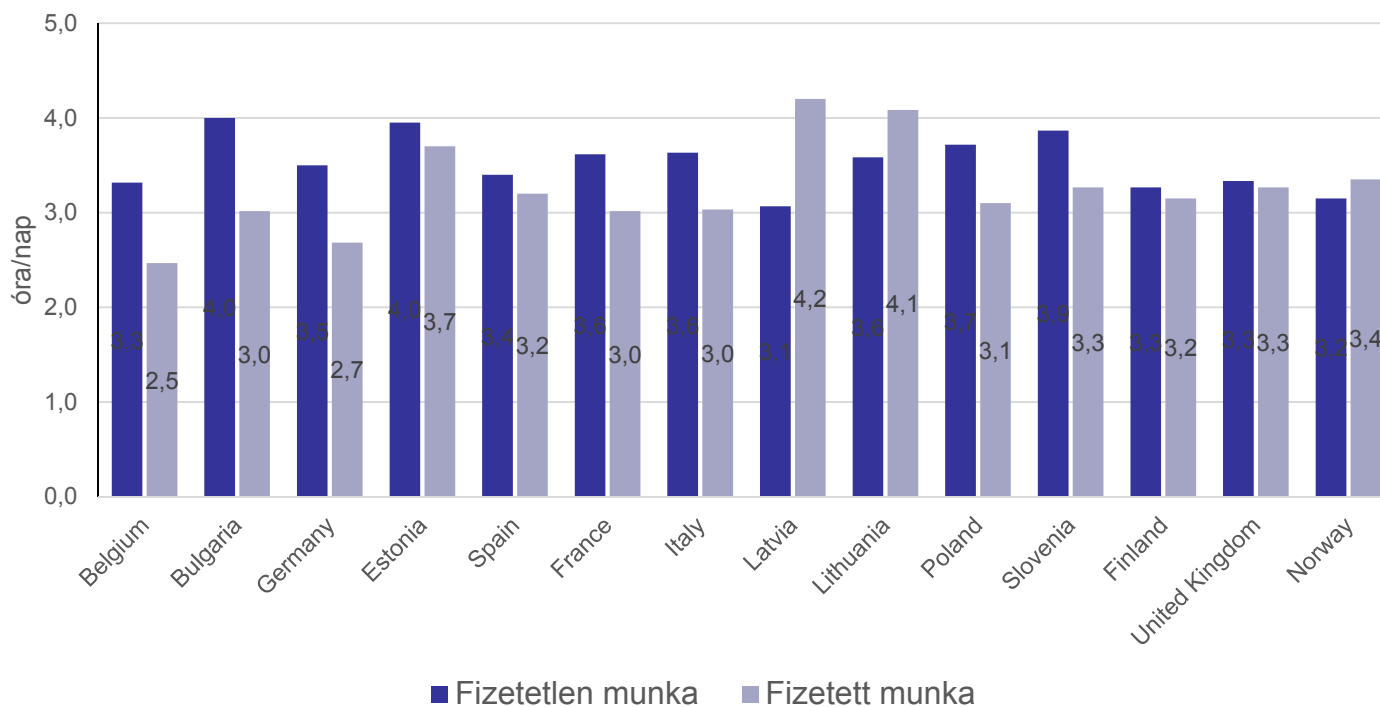
- **Ajánlás:** 2003 Eurostat módszertan, 2017 UNECE
- **Kísérleti nemzetközi számítások:**
 - **OECD 2011:** 27 ország háztartásainak nem-piaci szolgáltatásainak értékbecslése, hogy az anyagi jólét országok közötti összehasonlítását javítsa.
 - CSLS 2015: ~ Index of Economic Well-Being in OECD

Országok, ahol készült szatellitszámla:

- **Európa:** Finnó., Németo., UK, Franciao., Magyaro., Svájc, Lengyelország, Olaszország, Moldova...
- USA, Kanada, Mexikó, Ausztrália, Törökország ...

Az eredmények csak korlátozottan hasonlíthatók össze!

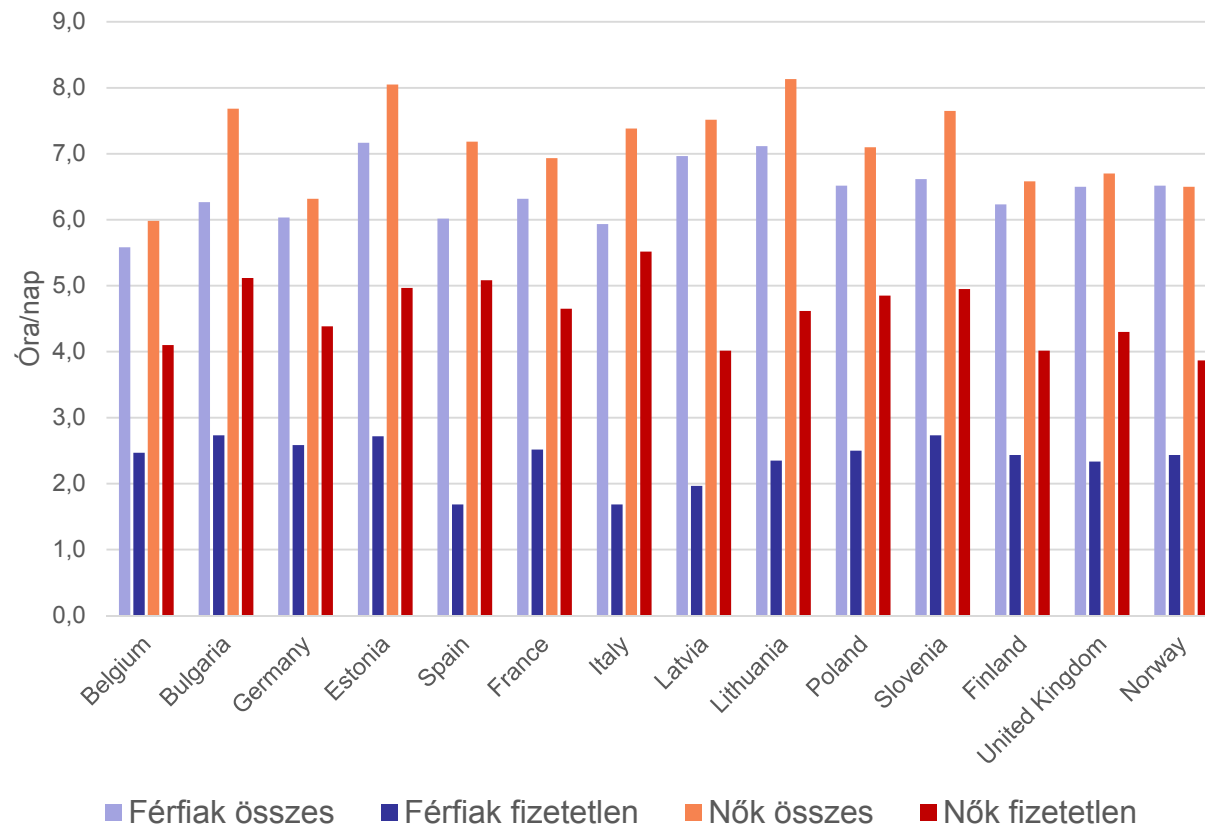
Fizetett és nem fizetett munkára fordított idő

Magánháztartásban élő 20 - 74 éves népesség

Forrás: Eurostat, HETUS, collection round 2000 [tus_00npaywork]

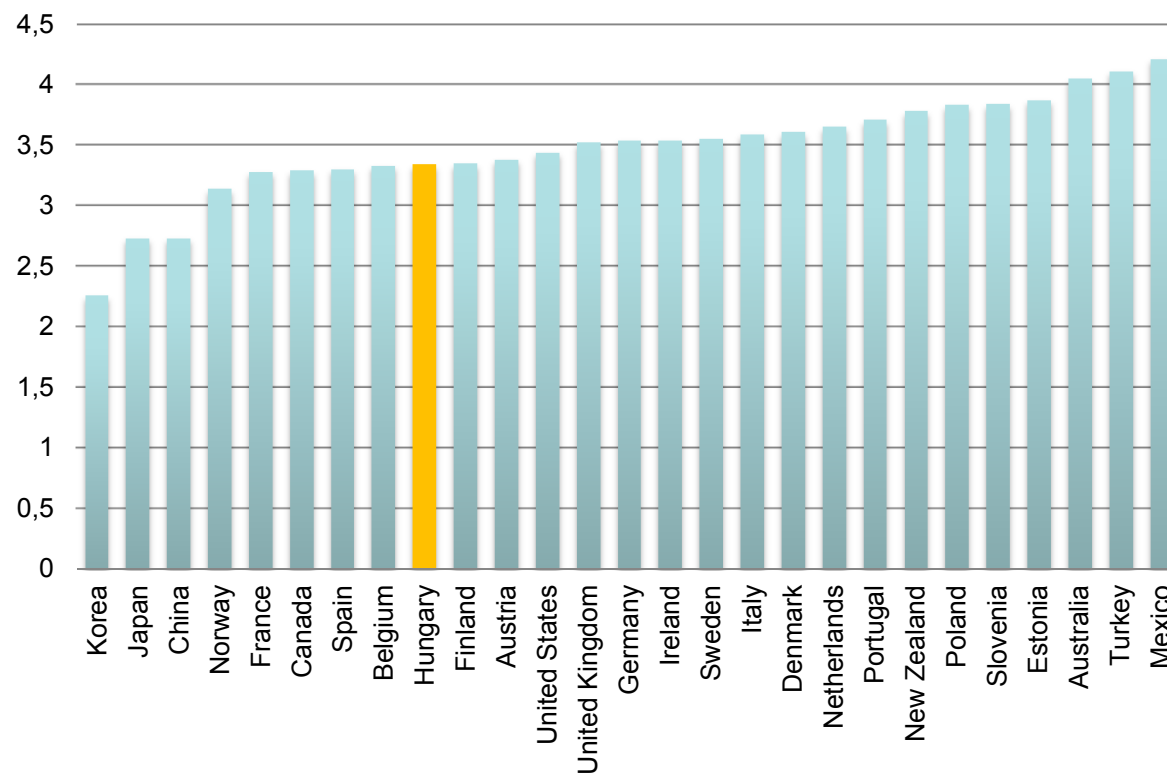
Összes és fizetetlen munkára fordított idő nemenként

Magánháztartásban élő 20 - 74 éves népesség

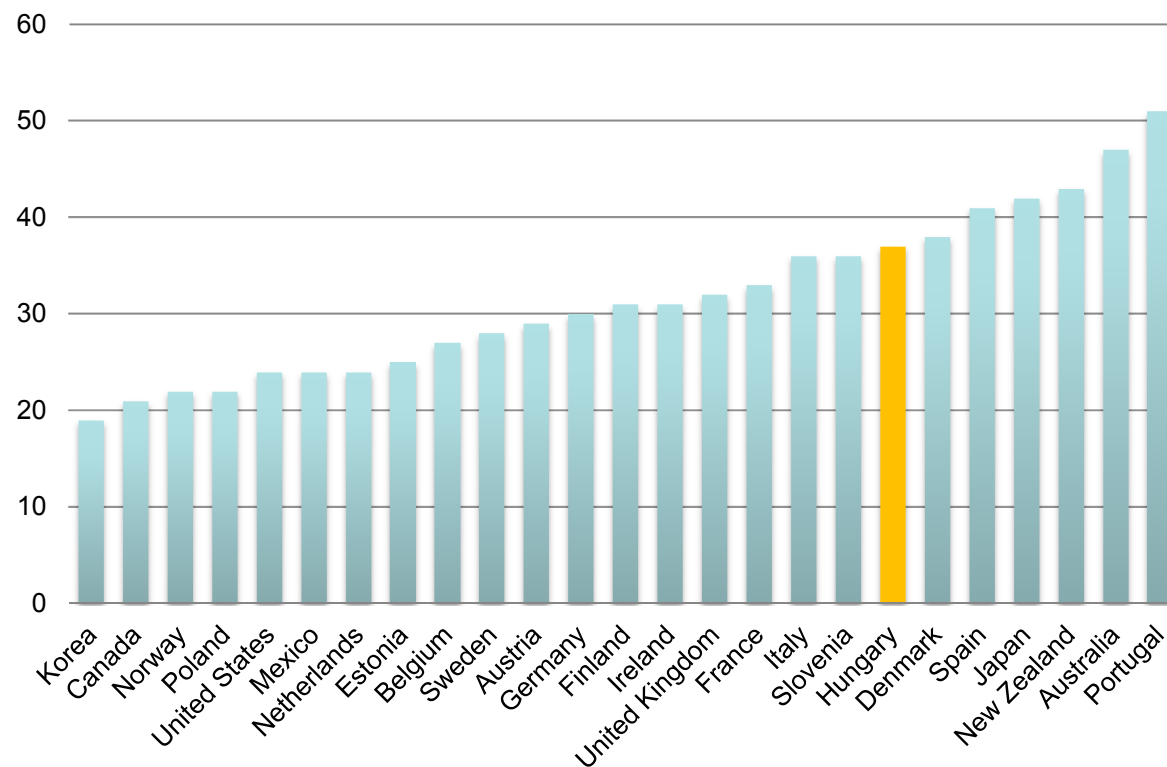
Forrás: Eurostat, HETUS, collection round 2000 [tus_00npaywork]

Fizetetlen házimunkára fordított idő (óra/nap/fő)

Forrás: OECD Statistics Working Papers 2011/07

Háztartási termelés értéke a GDP %-ában

Forrás: OECD Statistics Working Papers 2011/07 (2008, helyettesítési ktsg, nettó/post tax)

Nemzetközi statisztikai standardok, ajánlások

- Eurostat 2003: Household Production and Consumption. Proposal for a Methodology of Household Satellite Accounts. 2003 Edition Working studies. 2003. ISSN 1725-065X ISBN 92-894-6049-0
<http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/statmanuals/files/KS-CC-03-003-EN.pdf>
- UNECE 2017: Guide on Valuing Unpaid Household Service Work. UN New York and Genova, 2017
http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/statmanuals/files/UNECE_Guide_on_Valuing_Unpaid_Household_Service_Work.pdf
- ICLS 2003. I. Resolution Resolution concerning household income and expenditure statistics
http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_087503.pdf
- ICLS 2013: I. Resolution Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization
http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_230304.pdf
- UNECE 2011: Canberra Group Handbook on Household Income Statistics. Second Edition 2011 UN.
http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/groups/cgh/Canberra_Handbook_2011_WEB.pdf
- OECD: Framework for Statistics on the Distribution of Household Income, Consumption and Wealth. 2013 June
<http://www.oecd.org/statistics/framework-for-statistics-on-the-distribution-of-household-income-consumption-and-wealth-9789264194830-en.htm>
- Katharine G. Abraham and Christopher Mackie, Editors: **Beyond the market** . Designing Nonmarket Accounts for the United States. Panel to Study the Design of Nonmarket Accounts. Committee on National Statistics. Division of Behavioral and Social Sciences and Education. NATIONAL RESEARCH COUNCIL OF THE NATIONAL ACADEMIES. THE NATIONAL ACADEMIES PRESS. Washington, D.C.
http://www.nap.edu/openbook.php?record_id=11181&page=R1
- ILO: International Labour Force Manual on the measurement of volunteer work (2011)
http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@stat/documents/publication/wcms_162119.pdf
- UN Department of Economic and Social Affairs, Statistics Division 2000: Handbook of National Accounting. Household Accounting: Experience in Concepts and Compilation. Volume 2 Household Satellite Extension ST/ESA/STAT/SER.F/75/Vol.2. Studies in Methods, Series F, No. 75/Vol.2. 464 p.
http://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesF/SeriesF_75v2E.pdf

Szatellitszámlák (1)

- **Finn 2001, 2006**
- Varjonen et al. 2006 Varjonen, Johanna; Aalto, Kristiina: Household Production and Consumption in Finland 2001 : Household Satellite Account. Helsinki, 2006 . Statistics Finland and National Consumer Research Centre
- http://www.stat.fi/tup/kantilinpito/2001_household_satellite_account.pdf
- Hamunen et al. 2012. Hamunen, E., Varjonen, J., and Soine, K. (2012). Satellite Accounts on Household Production: Eurostat Methodology and Experiences to Apply It. In Paper Prepared for the 32nd General Conference of The International Association for Research in Income and Wealth.
- <http://www.iariw.org/papers/2012/HamunenPaper.pdf>
- **Finn-német összehasonlítható 2001**
- Rüger, Yvonne- Varjonen, Johanna 2008: Value of household Production in Finland and Germany. Analysis and Recalculation of the Household Sattelite Account System in both countries. National Consumer Research Centre. Working papers 112. 2008.
- https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152405/Value_of_household_production_in_Finland_and_Germany.pdf?sequence=1
- **Német 1992, 2001**
- Schäfer 2004 Schäfer, Dieter: Unbezahlte Arbeit und Bruttoinlandsprodukt 1992 und 2001 :
- Neuberechnung des Haushalts-Satellitensystems. In: Wirtschaft und Statistik 9 (2004), p. 960 – 978
- https://www.destatis.de/DE/Publikationen/WirtschaftStatistik/WirtschaftsrZeitbudget/UnbezahlteArbeit92004.pdf?__blob=publicationFile
- **Magyar 2000, 2010**
- Sik Endre, Szép Katalin szerk. (2003): A háztartási termelés értéke a mai Magyarországon. A háztartási szatellitszámla 2000. évi kísérleti számításai. Műhelytanulmányok. KSH.
- KSH 2016: A háztartási munka értéke, háztartási szatellitszámla Magyarországon. Statisztikai Tükör
- http://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=134832&p_temakor_kod=KSH&p_session_id=863854213697476&p_lang=HU
- KSH 2018: Háztartási munka, önkéntes munka, láthatatlan munka, II. – Háztartási szatellitszámla, 2010
- http://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=1009437&p_temakor_kod=KSH&p_session_id=863854213697476&p_lang=HU
- **Francia 2010**
- POISSONNIER, Aurélien et ROY, Delphine 2013: Methodological issues on the assessment of domestic production INSEE, Série des documents de travail de la Direction des Études et Synthèses Économiques. G 2013 / 14 Households Satellite Account for France in 2010.
- http://www.insee.fr/en/publications-et-services/docs_doc_travail/G2013-14bis.pdf
- **Baszki 1993, 1998, 2003, 2008**
- http://en.eustat.eus/elementos/ele0006100/ti_unpaid-household-work-of-the-basque-country-accounted-for-287-of-the-gdp-in-2008/not0006165_i.html
- http://en.eustat.eus/estadisticas/tema_189/opt_0/temas.html

Szatellitszámlák (2)

- **Svájc 1997, 2000**
- OFS BFS UST: Satellitenkonto Haushaltsproduction. Pilotversuch für die Schweiz. Compte satellite de production des ménages. Project pilote pour la Suisse. Neuchatel 2004.
- http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/en/index/themen/03/06/blank/key/sat_kont/01.html
- **Lengyelország 2013**
- Ilona Błaszczak–Przybycińska, Marta Marszałek 2015: DZIAŁ 4. WYCENA WARTOŚCI PRACY WŁASNEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH NA PODSTAWIE BADANIA BUDŻETU CZASU. p. 131-183 IN GUS: Budżet czasu ludności 2013 Część I Warszawa 2015 (Section 4. OWN WORK OF HOUSEHOLDS VALUE ESTIMATION ON THE BASIS OF TIME USE SURVEY In: Central Statistical Office: Time use survey 2013. Part 1. Warsaw 2015)
- <http://stat.gov.pl/en/topics/living-conditions/living-conditions/time-use-survey-2013-the-second-part-including-the-first-part,6,3.html>
- **Az Egyesült Királyság 2000, 2010**
- Holloway, Sue – Short, Sandra – Tamplin, Sarah 2002: HOUSEHOLD SATELLITE ACCOUNT (EXPERIMENTAL) METHODOLOGY. Office for National Statistics
- <http://www.ons.gov.uk/ons/guide-method/method-quality/specific/social-and-welfare-methodology/household-satellite-account/household-satellite-account-publications.html>
- UK szatellitszámla 2010, egyes háztartási funkciókra
- <http://www.ons.gov.uk/ons/guide-method/method-quality/specific/social-and-welfare-methodology/household-satellite-account/index.html>
- **USA**
- Landefeld, J.B. and McCulla, S. 2000: Accounting for nonmarket household production within a national accounts framework. Review of Income and Wealth (3)
- Landefeld, Steven - Fraumeni, DC Barbara M. – Vojtech, Cindy M. (2009): Accounting for household production: A Prototype Satellite Account Using the American Time Use Survey. Review of Income and Wealth Series 55, Number 2, June 2009: 205-225.
- https://www.bea.gov/about/pdf/RIOW_Householdproduction.pdf
- Ironmorgner, Duncan - Soupourmas, Faye 2012: „Output-Based Estimates of the Gross Household Product of the United States 2003-2010: And some interactions of GHP with Gross Market Product during the Great Financial Crisis (2008-2009)” paper presented for the 32nd General Conference of the International Association for Research in Income and Wealth. Boston, USA, August 5-11, 2012 Session 2A: Measurement of Productive Activities by Households
- <https://espace.library.uq.edu.au/view/UQ:279366/Program.pdf>
- **OECD**
- Nadim Ahmad, Seung-Hee Koh (2011): Incorporating Estimates of household Production of Non-Market Services into International Comparisons of Material Well-Being. OECD Statistics Working Papers 2011/07